

**Rev. Patr. Joannis Laurentii Berti, Ord. Eremit. S.
Augustini, Theologia Historico-Dogmatico-Scholastica,
Seu Libri, De Theologicis Disciplinis**

Berti, Giovanni Lorenzo

Monachii [u.a.], 1749

Caput III. Sintne revera quinque Propositiones in Libro Jansenii, & doctrinæ
S. Patris Augustini cohæreant?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83656](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-83656)

At absque hujusmodi effugio, obser-vatum supra in propositionibus indefini-te prolatis, si verborum sensus multi-plex sit & ambiguus, obvium ac pro-prium esse falsum, etiamsi proposi-tiones in aliquo sensu sint veræ ac proba-biles. Istud ergo significare voluit Car-dinalis Granvellanus: istud Marillonius: istud antiquius decretum Facultatis Lov-anienesis: quæ proinde potuit absque ulla contradictione in posteriori decre-to definire articulos Baji recte damnari in sensu proprio & rigoroso verborum. Quare necesse non est respondere cum Tournely decretum anni 1567. non esse genuinum Facultatis Lovanienensis Opus, quia in Editione adornata à Gerberonio inscribitur *Attestatio Cornelii Jansenii*; aut Sacram Facultatem à priorisententia recefuisse, ut liquet ex declaracione anni 1585. & 1701. quando protestata est damnari articulos Baji in sensu ab asser-toribus intento: quamquam hæc non sine probabilitate sint dicta. Longe ta-men est probabilius Jansenius, quan-tumvis Baji studiosum, noluisse tam so-lemniter mentiri nomine celeberrima Universitatis, à qua poterat aperte fal-satias redargui: atque Universitatem ipsam nunquam unanimi sensu probasse, quæ posthac judicaverit retractanda.

Ad ea, quæ tertia argumenti sectio-ne objiciuntur, hoc habeo responsum. Nullum est in memoratis Bullis ænigma, nulla obscuritas, nullum verborum aut sententiarum involucrum. Plures enim articuli ipsis verbis exprimuntur, qui bus à Michaele Bajo fuerunt prolati: in sensu horum verborum condemnantur; & damnatio continet perpetuam omnium abolitionem. Igitur absque ulla ambi-guitate & referuntur & reprobantur. Damnata cum positionibus Baji doctrinam S. P. N. Augustini est pura puta calumnia superiori capite, & ix. de H. P. satis explosa. Qualificatio demum propositionum non aptatur singillatim unicuique, ut nullam audeat quispiam pronunciare. Eadem omnoi ratione à Martino V. articuli Wittlefi, & à Leo-ne X. Lutherani fuerunt, ut inquiunt, *in globo*, id est communi notatione damnati. Adverbium *respective* fuit scie-te ac prudenter appositum; ut scires, quosdam articulos, qui videntur, si sol-litarie & divulgè ab aliis inspiciantur, aliqua ratione probabiles, comparatos cum cæteris, & attenta connexione do-trinæ, esse pariter rejiciendos; et si ea-dem qualificatio singulis non conveniat. Haec tenus de Causa Baji: stilus nunc ad Jansenianam est convertendus.

13.
Solvitur ob-
iectio 3ta.

C A P U T III.

Sintne revera quinque Propositiones in Libro Jansenii, & doctrinæ S. Patris Augustini cohærent?

S U M M A R I U M.

1. Propositiones quæstionatæ habentur in li-bro Jansenii.	25. Antithesis Augustiniana.
2. Ponitur Thesis Janseniana prima.	26. Cenfura in propositionem 3tiam Jansenii.
3. Antithesis Augustiniana.	27. Propositio 4ta Jansenii.
4. Thesis Jansenii reprobatur ut heretica.	28. Thesis opposita S. Augustini.
5. Usque ad 12. solvuntur objectiones.	29. Thesis Jansenii damnata.
13. Thesis 2da Jansenii.	30. Propositio 5ta Jansenii.
14. Cui opponitur mens S. Augustini.	31. Cui opponitur S. Augustinus.
15. Cenfura Summi Pontificis.	32. & 33. Confirmatur ulterius oppositum ex eodem.
16. Usque 21. solvuntur objectiones.	34. Propositio Jansenii damnata ut falsa.
22. An gratia sufficiens sit talis in sententia Thomistarum.	35. Ut temeraria.
23. Horum objectio solvitur.	36. Ut scandalosa.
24. Ponitur propositio 3ta Jansenii.	37. Ut impia ac derogans divinæ pietati.

HABERI quinque famosas Proposi-tiones in Janseniano libro, qui in-scribitur *Augustinus*, constat ex Brevi Innoc. X. emanato die 29. Septem-bris an. 1654. ubi summus Pontifex declarat se damnavisse *in quinque propo-sitionibus Cornelii Jansenii doctrinam ejus libro contentam, cui titulus, Augustinus*. Evincitur etiam ex altero Brevi Alexan-
R. P. Berti Theol. Tom. III.

dri VII. emisso anno 1656. die 16. Octo-bris: in quo appellat Filios iniquitatibus, qui magno cum Christi fidelium scanda-lo non reformident asserere, *prædictas quinque propositiones vel in libro prædi-cto ejusdem Cornelii Jansenii non reperi-ri, vel non in sensu ab eodem intento damnatas fuisse*. Confirmatur ex forma Juramenti præscripta ab eodem Alexan-

D d dro

dro an. 1664. Ego N. Constitutioni Apostolicae Innoc. X. datæ die 31. Maij an. 1653. & Constitutioni Alexandri VII. datæ die 16. Octobris anno 1656. Summorum Pontificum me subjicio, & quinque propositiones ex Cornelii Jansenii libro, cui nomen Augustinus, excerptas, & in sensu ab eodem auctore intento, prout per illas prædictas Constitutiones Sedes Apostolica damnavit, sincero animo rejicio, damno, & ita juro. Comprobatur evidenti ratione; quoniam non poterant propositiones illæ in sensu auctoris condemnari, nisi Jansenii textus & doctrinæ capita maturo examine expenderentur. Evincitur demum factò, quia cum propositiones aliquas, ut jacent, nonnulli Consultorum in prioribus Congregationibus non reprobassent, ut Vincentius Candidus Magister Sacri Palatii Apostolici, Commisarius S. Officii, noster Generalis Viscconti, & eruditus Annalium FF. Minorum Scriptor Lucas Wadingus; eas quippe noverant juxta Augustinianam, & Thomisticam Scholam posse sensum habere Catholicum, nam neque justi efficaci destituti auxilio implent actu divina præcepta, neque auxilium illud respuit, neque cum eo stat in sensu composito actualis inobedientia, neque tale auxilium confertur singulis pro quibus mortuus est Christus, quæ omnia etiam post damnatum dogma Jansenii fas est propugnare; prædicti tamen Consultores in posterioribus Congregationibus ad sensum Jansenii dispunderunt Propositiones; unde perperam ex prioribus approbationibus Auctor Causæ Jansenianæ Paulus Irenæus pro falso dogmate carpit Cenorum suffragium. Atque ne multus sim, Alex. VII. Brevi emanato an. 1661. Kal. Augsti declarat temeraria narratione proferri tempore Innoc. X. non aliud factum, quam inquisitum, an propositiones illæ quinque de gratia veræ ac Catholicæ, an potius false & heretica censenda forent: cum eo plane tempore nedam de Propositionibus ipsis cognitio habita fuerit, verum quod ē Jansenii libro Augustinus nuncupato extractæ essent, & ita in sensu ab eodem Jansenio intellecto damnatae. His ergo omnibus evidenter demonstratur Propositiones in libro Jansenii contineri, ibique sensum præferre à doctrina Augustini disjunctissimum, maximeque diversum. Inquiramus tamen de singulis.

^{2.} PROPOSITIO I. Affirmavit Jansenius aliqua Dei præcepta hominibus justis, na prima,

volentibus, & conantibus secundum præsentes, quas habent vires, esse impossibilia: deesse quoque illis gratiam, qua possibilia fiant. Docet autem Augustinus oppositum.

THESES JANSENIANA.

Jansenius lib. 3. de Grat. Christi cap. 13, duas sibi objectiones pro gratia sufficienti proponit. Una est, tam justis, quam obcaecatis imponitur præceptum, ergo habent gratiam sufficientem. Altera autem: Si prævaricentur, peccant; habent ergo gratiam, qua possunt vita re peccatum. Respondet autem falsam esse consequentiam, quia sunt quedam homini præcepta, Quæ secundum statum, & vires, in quibus constitutus est, sunt impossibilia nec semper adesse gratiam, qua possimus, hoc est, qua illa eadem præcepta implere sufficiamus. Addit banc impotentiam reperiri non solum in excæcatis, & obduratis, & infidelibus, sed etiam in fidelibus & justis, qui & fidem Christi, & charitatem iustitiae suscepunt. Addit banc impossibilitatem fidelibus accidere, non tantum quando nolunt præcepta facere, sed etiam quando volunt. Sequitur, illos, qui pro impetranda gratia deprecantur, ut valeant facere quod jubetur, jam habere præcepti impleendi voluntatem, sed deesse potestatem. Tandem concludit: Hæc igitur omnia plenissime planissimeque demonstravit, nihil esse in Sancti Augustini doctrina certius ac fundatius, quam esse præcepta quedam, quæ hominibus non tantum infidelibus obcaecatis & obduratis, sed fidelibus quoque & justis, volentibus, conantibus, secundum præsentes quas habent vires, sunt impossibilia, deesse quoque gratiam, qua fiant possibilia. En prima propositio verbis expressissimis in libro Jansenii.

ANTITHESIS AUGUSTINIANA.

S. P. Augustinus universaliter de divinis præceptis, prout singulis impo nuntur, scribit lib. de Fide contra Manichæos cap. 10. *Quis non clamet statum esse, præcepta dare ei, cui liberum non est quod præcipitur facere: & ini quum esse eum damnare, cui non fuit potestas iussa complere?* Serm. 191. de Temp. ait: Execramur blasphemiam eorum, qui dicunt impossibile aliquid à Deo esse præceptum, & mandata Dei à non singu

singulis, sed ab omnibus in communis posse servari. Lib. de nat. & grat. cap. 43. Non igitur Deus impossibilis jubet, sed jubendo admonet, & facere quod possit, & petere quod non possit. Hac verba Tridentino Canone consecrata sunt Sess. 6. de Justific. cap. xi. De justis vero docet S. Pater nuncquam deferi à Deo, nisi Deum priores deserant: Fortasse respondeat (inquit eodem lib. de nat. & grat. cap. 23.) Deum ad ipsa ratione cogere, sed dignos deserit tantum deserere. Si hoc dicit, verissime dicit. In Psalm. 141. n. 9. Non enim deseret opus suum, si ab opere suo non deseratur. Et lib. 4. Confess. cap. 9. Te nemo amittit, nisi qui dimittit. Similiter fidelissimus Augustini discipulus S. Prosper lib. 2. ab Ob. vii. Priusquam deseratur, neminem deserit. At juxta Jansenium Deus subtrahendo gratiae adjutorium Justos deserit, antequam ab eis deseratur. Repugnat ergo Janseniana propositio doctrinæ S. Augustini.

ÆQUITAS CENSURÆ.

4.
Thesis Jan-
senii repro-
batur ut ha-
retica.

Constitutione Innocentiana declarata est prima illa Jansenii Propositio Temeraria, impia, blasphemica, anathemata damnata, & heretica. I. Est temeraria. Illa enim propositio temeraria est, quæ audacter profertur, & fabricatur verbis insolitis, prohibitis, & cum sensu Scripturarum, sanctorumque Patrum pugnantibus. Hujusmodi est prima propositio Jansenii. Ergo est temeraria. Minor probatur; nam præcepta divina non dicuntur impossibilia in sacris literis; sed jugum suave, & onus leve. Matth. ix. 30. & mandatum quod non est supra nos, Deut. xxx. 11. Item nec à Generalibus Conciliis, cum Tridentinum jam dudum Sess. 6. cap. xi. definierit; Nemo temeraria illa, & à Patribus sub anathemata prohibita voce uti debet, Dei præcepta homini iustificato ad observandum esse impossibilia. Similiter nec à Romanis Pontificibus, qui prescriverunt 54. articulum Baji; Definitione hæc sententia Deum homini nibil impossibile præcepisse, falso tribuitur Augustino, cum Pelagii sit. Pariter nec similia proferuntur ab Augustino, ceterisque PP. ut dictum est supra. Tandem neque à Theologis; omnes quippe subscribunt Divo Thomæ, qui in 2. Sent. dist. 28. q. 1. art. 3. laudat hanc Hieronymi sententiam, Qui Deum dicit præcipere impossibilia, anathema sit. II. Est impia. Siquidem propositio illa impia est, quæ divinam legem potest reddere R. P. Berti Theol. Tom. III.

exosam, & horribiles ab illius observantia amovere. Talis est prior Janseniana propositio. Igitur impia est. Minoretti probo satis obvia comparatio; quis enim non execrabitur E. G. Pharaonis, aut Tyranni alterius mandata, dum ad impossibilia captivos, subditosque coarctant? III. Est blasphemica. Illa quippe propositio blasphema est; quæ summa Deo probruit aliquod, convicuumque objectat. Istiusmodi est positio Janseniana. Blasphema est igitur. Demonstratur minor; quoniam assertum illud Jansenii redarguit Deum, tanquam infidem & mendacem. Cum enim scribat Apostolus in 1. ad Corinth. cap. x. 13: Fidelis autem Deus est, qui non patietur vos tentari supra id quod potestis, sed faciet etiam cum tentatione proventum, ut possitis sustinere: juxta decreta Jansenii, Deus non solum permittit Justos tentari supra id, quod possunt, sed etiam subtrahit illis gratiam, sine qua coacti necessitate succumbunt. Pari jure scitum Jansenii Deum facit iniquum; nam ut paulo supra dicebamus cum Augustino, iniquum est eum damnare, cui non fuit potestas iussa completere. Facit & immitericordem, quoniam deserit justum, antequam deseratur. IV. Est anathemata damnata, id est Sess. 6. cap. xi. Tridentini, & in Bajanis articulis, ut dictum est nuper. V. Denique est heretica. Ea enim propositio heretica censenda est, quæ adversatur aut Sacris literis, aut definitionibus Ecclesiæ, aut SS. Patrum Traditioni. Prima Thesis Janseniana, quemadmodum demonstratum est, adversatur Sacris literis, Ecclesiasticis decretis, & Traditionibus Patrum. Illa ergo thesis est heretica; & rectissime numeratis censoris notis disputata, rejecta, & proscripta.

AD JANSENISTARUM OBJECTA RESPONSI

Quæ objiciunt Janseniani, si omnia oportaret expendere, non possent hujus libri angustis comprehendi. Reduci tamen possunt ad quatuor capita: Alia sunt enim argumenta, quibus rationes nostras tentant obruere: alia, quibus suadere nituntur Jansenium cum Augustino concordare: alia, quæ afferunt, ut Jansenii sensum tutentur; alia demum, quibus censuram propositionis propulsant. Responsa vero iis capitibus adhibenda elidunt cæteras omnes Sectariorum cavillationes.

In primo itaque genere hæc locantur. I. Illum Apostoli locum; Fidelis autem Deus est, &c. nullo modo tam indiferente

D d 2

debet

debemus accipere, ut hoc in omnibus omnino fidelibus observetur; alioquin Deus non sineret justum aliquem tentari, & deficere. Igitur aliquando ob impotentiam fidelis homo ab observantia divinorum praeceptorum desciscit. II. Et illud Tridentini Concilii Sess. 6. cap. xi. excerptum ex Augustino, *Deus sua gratia semel justificatos non deserit, nisi prius ab eis deseratur, ita accipendum est, ut Deus neminem deserat subtractione justitiae, nisi prius deseratur ab homine per inobedientiam.* Non ergo inde infertur, non subtrahere quandoque justis auxilium actuale & sufficiens. III. Quod profertur ex Augustino, Deum non præcipere impossibilia, sed admonere, ut faciamus quod possumus, peramus vero quod non possumus, traditur etiam à Jansenio lib. 2. de Grat. Chr. cap. 13. his verbis: *Præcepta homini justificato ad observandum non sunt impossibilia, eo quod jubendo Deus moneat petere quod non possis, & si exaudiatur, adjuvet ut possis.* At gratia orationis non omnibus datur; Ergo neque omnes possunt divina præcepta completere.

6.
Solvitur,

Resp. ad 1. Apostolum neminem excepere; & Deum erga omnes justos fidelissimum omnibus promissa servare, quia priusquam deseratur, neminem deserit. Quod si illos tentari, & interdum cadere finit, facit ut bonus Figulus, qui postquam testam confecit ex luto, imponit fornaci: sed nunquam ignem superaccendit, ut illam infringi necesse sit; quamquam ob lutum vitium aliquando percrepat, & discinditur. Ita postquam ex massa damnationis justum fecit, ut fiat vas in honorem, igni tentationis exponit: sed facit cum tentatione proventum, nec patitur tentari supra id quod potest. Proinde si frangitur; aut vitium superbia est, aut malitia voluntatis, qua ad malum se ipsa sufficit. Legito Augustinum super Psalmum centesimum ac vicecentesimum. Ad 2. hæc sit responso: Justificatis non solum confertur auxilium ad remissionem peccatorum, sed etiam ut præcaveantur futura, juxta tertium Canonem Synodi Melitanae. Atque ut Augustinus scribit de nat. & Grat. cap. 26. *Sanat Deus non solum ut deleat quod peccavimus, sed ut præstet etiam ne peccemus.* Quod S. Pater explicat eodem loco afferendo discrimen, quod intercedit inter medicum curantem corporis vulnera, & Mediatorem Dei & hominum Christum Jesum, qui justificando impium spiritualter sanat ægrotum. Ille enim cum sa-

naverit hominem, jam de cætero sustentandum elementis, & alimentis corporalibus, ut eadem sanitas apto subficio convalescat atque persistat, Deo dimittit. Iste autem cum ad perfectam sanitatem, hoc est, ad perfectam vitam, justitiamque perduxerit, non deserit, si non deseratur, ut pie semper, justeque vivatur. Additque è vestigo hanc rationem: *Sicut enim oculus corporis etiam plenissime sanus, nisi candore lucis adjutus non potest cernere: sic homo etiam perfectissime justificatus, nisi æterna luce justitiae divinitus adjuvetur, recte non potest vivere.* En Augustinum aperte docentem semel justificatum non deseriri à Deo subtractione auxilii, sine quo impossibile est ut recte vivat, nisi prius homo deserat ipsum Deum. Ad tertium dico Jansenium suis propriis verbis refelli. Ait enim, *Si exaudiatur, adjuvat ut possis.* Ergo non habet potestatem ullam servandi mandata, qui destitutus est gratia efficaciorationis, qua & petat, & exaudiatur. At justus, et si non oret, potest orare, & licet non habeat efficacem gratiam, habet sufficientem. Nam quid est bona illa voluntas, animique conatus, nisi gratia? An gratia orationis detur omnibus, eaque necessaria sit, ut imputetur peccatum, nolo disceptare in præfencia. De iustis in damnata propositione Jansenii fit sermo: neque omnium hominum eandem esse rationem etiam ex hoc loco colligitur, quod cum Jansenius infideles quoque, & obæcatos complexus sit, tamen soli justi in Propositione damnata commemorantur: & Catholici plures denegant non nullis auxilia sufficientia, quæ concordissime tenent justificatis adesse.

Ad secundum ordinem pertinent argumentationes proximæ. I. Ipsis Augustinianis verbis de Grat. & lib. arb. cap. 16. 2da. Ideo jubet aliqua, qua non possumus, ut noverimus, quod ab illo petere debeamus, & ex productis superius ex cap. 43. de Natura & Gratia, demonstratur iustos aliquando non habere gratiam, qua possint mandata adimplere. Non enim habent, quod orationibus debent petere: Debent petere, ut possint: Ergo non possunt. II. Innumeræ sunt in Augustino loca positioni Jansenianæ simillima, ut in 1. Retract. cap. 22. *In potestate hominis est mutare in melius voluntatem, sed ea potestas nulla est nisi à Deo detur.* Dari autem hanc potestatem à Deo demonstrat ex verbis Scriptura, *Præparatur voluntas à Domino, &, Dedit potestatem filios Dei fieri;* quibus commendatur gratiæ efficacia. Ubi ergo

ergo non est gratia efficax, nulla erit boni potestas. Nec per Augustinum sufficit, ut possimus, parva illa voluntas, qua interdum justi excitantur; quia potius de habentibus parvam illam voluntatem scribit laudato cap. 16. de Grat. & lib. arbitrio, *Qui ergo vult facere Dei mandatum, & non potest, jam quidem habet voluntatem bonam, sed adhuc parvam, & invalidam: poterit autem cum magnam habuerit, & robustam.* Et Tract. 34. in Joannem, Conaris, inquit, ambulare, & non potes. III. De Petro Apostolo, qui Christum negando excidit à justitia scribit Augustinus serm. 124. de Temp. *Sed quid est homo sine gratia Dei, nisi quod fuit Petrus cum negaret Christum, & nisi quod ait Prophetæ, Omnis caro fœnum?* Petrus ergo adhuc justus caruit gratia, sine qua nihil poterat, id est efficaci: sine qua nihil boni fieri posse innumeris argumentis nititur ostendere Antonius Arnaldus P. 1. Dissertationis Quadripartitæ. Hoc Petri exemplo usus antea fuerat Jansenius cit. lib. 111. de Gratia Chr. cap. 13.

8. Resp. ad 1. in lib. de Grat. & lib. arb. cap. 16. Augustinum demonstrare adversus Pelagianos possibilitatem observandi divina præcepta non esse ex nobis: quod optime probat ex Orationibus, quibus à Deo petimus, *ut tantum velimus, quantum sufficit, ut volendo faciamus.* At justi gratiam frequenter inspitantem voluntatem bonam habent: igitur & potestatem, quæ non est ex nobis, ut existimabant Pelagiani. At dices: Hæc voluntas parva est, & invalida, de qua ait Augustinus, *Qui vult facere Dei mandatum, & non potest, &c.* Hæc est altera objectio, cui respondeo duplè esse potestatem, unam ab actu separatam, aliam cum actu conjunctam: illa dat posse, id est, constituit potentiam in actu primo ut possit exire in actum, ut est in homine virtus & facultas videnti, aut ambulandi: ista facit ut potentia exeat in actum, E. G. ut videat, ut ambulet. Constat autem plura requiri ad actum ipsum, quam ad potentiam: unde ex ista nequit deduci usus, sive exercita potentia operatio. Hæc doctus Thomista Alvarez disp. 79. n. 2. & Cajetanus in 1. 2. q. 109. art. 10. Potentia autem separata ab actu alia est proxima, alia remota, alia remotissima. Proxima est, quæ ad operandum non eget nisi motio-ne, qua determinetur ad actum, ut est potentia videndi in oculo sano & clara luce perfuso, etiamsi clausus teneatur aut aversus. Est autem potentia reno-ta, quotiescumque expedite & immediate

exere-re actum non potest, aliquo remo-rante impedimento, ut oculus tenui luce illustratus, aut pes in via præcipiti & lubri-ca. Remotissima erit, si vix super sit natura-lis facultas omni adjutamento expoliata, ut oculus in tenebris, pes cum podagra. Hanc remotissimam potentiam Augusti-nus in unoquoque peccatore agnoscit, quia potest quisque esse sine peccato, dummodo ipsa natura. *Gratia Dei per Jesum Christum Dominum nostrum, vel sanetur quia vitiata est, vel quia sibi non sufficit adjuvetur,* inquit de Nat. & Grat. cap. 59. Potentia renota est in eo, qui habet, ut diximus, voluntatem parvam. Proxima in illo, qui magnam habet & rohu-stam, cum qua faciente Deo ut faciamus per inspirationem vicitris delectationis, habetur etiam potestas, quæ conjugitur cum actu. Hanc solam veram esse potesta-tem censuit Jansenius, qui scriptis esse extra potestatem arbitrii actum oppositum, quo-tiescumque prævaleat carnalis delectatio, & sub ista nullam esse potestatem justi-tiae, sed vinculum arbitrii, & necessita-tem peccandi. Ex qua perversa doctri-na quomodo fluant quinque famosæ pro-positiones vidimus priori capite. Itaque dicimus, in eo qui habet voluntatem parvam & invalidam, esse potentiam pro-xime sufficientem ad orandum, & suffi-cientem remote ad observantiam præ-ceptorum, quæ poterit proxime imple-re, dum per orationem obtinuerit magnam, & robustam voluntatem: quod ex ipsis verbis Augustini perspicuum est. At négo cum voluntate illa parva & inva-lida observandi præcepta stare horum impossibilitatem; quoniam contraria vo-luntas carialis, quantumvis prævaleat, non obstringit arbitrium vinculo necessi-tatis, sed relinquit indifferentiam judicii, & potentiam ad oppositum, ut dixi ubi-quinque disserui de libertate: ubi etiam explicavi, quomodo dicatur ab Augu-stino aliquando impossibile, quod per arduum est, & difficile, sive quod caret potentia proxime sufficiente atque ex-pedita, quam nunc declaravimus. Expe-diuntur dictis omnia, quæ Arnaldus me-morata dissertatione profert ad proban-dum, non esse potestatem bonorum ope-rum sine gratia per se efficaci: nam ea si accipiuntur de potentia conjuncta cum actu, sive de ipsam operatione, vera sunt: si de potentia indifferentiæ ad agen-dum, aut de facultate operandi, falsa penitus. Exemplum tamen Petri inscite nimis à Jansenio, & Arnaldo adhibetur, ut demonstrent gratiam aliquando deesse justo, & hunc deserí à Deo subtractione auxili actualis, antequam Deus ab eo

D d 3

de-

deseratur. Probatur enim lapsu, & exemplo Apostoli oppositum. Adeo justis sufficiens gratia ad orandum, cum habent notitiam precepti, cupiunt illud implere, atque propriam agnoscentes infirmitatem ex hujus consideratione ad implorandum Omnipotens Dei adjutorium moventur. Igitur si proprii arbitrii virtute elati existimant posse se ipsis id implere, ponunt obicem gratiae, unde habebant potentiam proximam ad orandum: quoniam, ut Augustinus scribit lib. 3. ad Bonifacium cap. 7. *ista implicati superbia ad gratiam non converuntur juvantem.* Videatur Norisius hoc demonstrans more suo, solide scilicet, & erudite in Janseniani erroris calumnia sublata cap. 3. §. 2. Atqui Petrus, juxta Augustinum, de propriis viribus presumens posuit obicem illum gratiae tribuenti potentiam proximam ad orandum. Igitur non ipsum justificatum divina gratia deseruit, sed ipse superbia implicatus, & divini adjutorii necessitatem negando, illud sibi abstulit. Probatur minor ex eodem Serm. 124. de Tempore citato ab Arnaldo pag. 32. Causa Arnaldina. Nam verbis ab Arnaldo productis haec sunt adiuncta: *Per solum enim liberum arbitrium, non addito etiam Dei adjutorio, potuerat se pro Domino mori turnum.* Item in Psalmum 58. Petrus presumendo ignorabat, & regando didicit quales vires haberet. Et de Grat. & lib. arb. cap. 17. *Putabat se posse, quod se velle sentiebat;* id est, ut explicat noster Desir in Thesibus Lovaniensibus anni 1687. & liquet ex allatis contextibus, *putabat se posse viribus naturae, quod se velle sentiebat viribus gratiae.* Producens ab Arnaldo sermo 124. de Tempore spurius est, & rejectus in Appendix Tom. v. n. 79. Sed cum S. P. habeat consimilia cap. 17. de lib. arb. & Tract. 92. in Joannem, præmissum dedi responsum.

9.
Objectiones ter-
tia.

Tenent tertium ordinem quæ sequuntur. I. Sensus Jansenii est explodere, & justis denegare Gratiam Molinistice sufficientem, illam scilicet, quæ cum actu conjunctu est sola accedente cooperatione voluntatis. At sensus hujusmodi rejicitur ab omnibus gratia per se effectricis propugnatoribus. Igitur perstringenda est horum omnium sententia, aut à censoris notis etiam Janseniana est immunis. II. In omnium Thomistarum opinione necessaria est, ut actu impleantur precepta, gratia physice prædeterminans. At haec sèpenumero justis

subtrahitur. Ergo etiam in Thomistica Schola deest aliquando justis gratia, sine qua observantia divinorum præceptorum est impossibilis. III. Validius poterunt Janseniste se defendere sententiae nostræ præsidio. Quippe nos propugnamus gratiae gradualitatem; & contendimus illam non esse efficacem, cui obstat validior concupiscentia. At qui haec eadem est doctrina Jansenii, qui non ait absolute præcepta esse justis impossibilia sed esse impossibilia secundum præfentes, quas habent vires, hoc est comparate ad majores gradus concupiscentiarum. Igitur aut sententia nostra Augustiniana non est, aut Augustiniana est sententia Jansenii.

Resp. ad 1. & à nobis, & à Thomistis rejici gratiam Molinistice sufficientem; sed non libra & animadversione Janseniana, quasi Pelagiana sit, quia tali gratiae potest voluntas resistere, aut quasi nullam Christi gratiam habeat, qui non habet vietricem delectationem, qua vigente carnalis cupiditas prævalere non possit. Sed dicimus Molinistas, imo & Catholicos omnes recte cum gratia defendere potestatem relatahi; etsi per nos ad ponendum actum requiratur auxilium suapte natura efficax, cum quo persistit potentia ad oppositum: quod Jansenius negans damnatur in merito à Theologis omnibus, sive Moliniani sint, sive Thomistæ, sive Augustinenses. Ad 2. respondeo Thomistis non defendere necessitatem gratiae prædeterminantis ut voluntas constitutatur proxime potens in actu primo, sive ut compleatur, ut inquit, in linea potentie; sed illam gratiam prædeterminantem requirunt ratione actus secundi, hoc est, ut voluntas reapse applicetur ad actum. Constat enim ex supradictis plus requiri ad actum, quam ad potentiam. Nego itaque deesse justis potentiam implendi præcepta, dum illis subtrahitur gratia efficax, per quam eadem præcepta actu adimplent. Ad tertium dico sententiam nostram toto celo distare à sententia Jansenii; primo quia in vietrici delectatione non constituimus gratiam sufficientem, quæ dat posse, sed gratiam efficacem, quæ inspirat voluntatem magnam & robustam, & facit ut faciamus: gratiam autem illam sufficientem ab operatione sejunctam agnoscimus etiam in voluntate parva & invalida. Deinde negamus cum delectatione vietrici non consistere indifferentiam judicii & potentiam ad oppositum, ideoque præmente, qua-

quacunque cupiditate, sive vigente qua-
cunque sancta delectatione tam bonum
quam malum est in nostra libera potesta-
te. Quae cum in pluribus locis sint de-
monstrata, habens etiam ex hoc volu-
mine confirmationem, de H. P. cap.
viii. Thes 4. & cap. xi. ad 1. ob. Item
de H. Calv. cap. 2. & 3. & hac etiam
dissent. cap. 1.

^{11.} Postremo loco non promereri Jans-
onianum assertum tam acerbam censuram,
probant hoc argumento. Discutunt
Theologi, quomodo accipienda sit illa
Tridentini definitio, *Deus impossibilia non
jabet*, neque omnes convenient. Mo-
linistæ ita illam accipiunt, ut velint præ-
cepta possibilia esse quoniam adest sin-
gulis gratia sufficiens, quam voluntas
pro suo libitu flectit ad actum. Tho-
mista exponunt de illa possibilitate, que
necessitatem non excludat uberioris au-
xilii. Sed auctore Bellarmino, Estio,
aliisque viris gravissimis Concilium op-
ponitur errori Lutheranorum & Calvi-
nistarum, qui omnibus justis, etiam dum
spiritu Dei aguntur, arbitrabantur im-
possibilia mandata Dei, quod concupi-
scientiae labes singula justorum opera in-
ficiat. Id proœcto nunquam docuit Jan-
senius; nam si justis conferatur gratia
concupiscentia debellatrix, & præcepta
observant, & bona illorum opera concu-
piscentiae vitio non corrumptur. Quo-
modo ergo propositio Jansenii hac nota-
tione proscribitur, *anathemata damnata?*

^{12.} Resp. I. quod etiamsi positio Jansenii
non fuisset *anathemata damnata* à Synodo
Tridentina; fuisset tamen à Pio V. in arti-
culo 45. Michaelis Bajji. Deinde respon-
deo, utique sensum Jansenii non esse
undeaque Calvinianum. Conveniunt
ramen in hoc, quod liberum arbitrium
sub dominatu concupiscentiae non possit
implere mandata, & motum atque ex-
citatum à gratia non possit dissentiri, si
velit. Hinc fluere quinque proposicio-
nes Jansenii liquet ex dictis: illa autem
duo errorum principia, in quibus utriusque
conveniunt, damnata esse à Tridentino
constat ē fess. vi. can. 3. 6. & 18. ita-
que Tridentina Synodus in Luthero, &
Calvino hæresim quoque Jansenianam
confixit.

PROPOSITIO II. Jansenius etiam asse-
ruit interiori gratiae in statu naturæ lapsæ
nunquam resisti: cum apertissime con-
contrarium tradiderit Augustinus.

THEISIS JANSENIANA.

^{13.} Thesis 2da
Janlenii, Jansenius lib. ii. cap. 4. postquam
plura disseruit de discrimine inter adju-

torium sine quo, & adjutorium quo: & de
illo scripsit, quod si daretur in hoc statu,
vel nihil omnino conferret, vel pro adju-
mento afferret perniciem; haec insuper
de adjutorio quo scribit: Secundi gene-
ris adjutorium facit influere facultatem
suapte efficacia, nec facultas ipsius libero
arbitratui subiacet: & *Gratia sanæ vo-
luntatis in ejus libero relinquebatur ar-
bitrio*, ut eam si velle defereret, aut si
vellet uteretur: *gratia vero lapsæ ægrot-
aque voluntatis nullo modo in ejus relin-
quitur arbitrio*, ut eam deserat, & arri-
piat si voluerit. Excludit igitur Jansenius
à statu naturæ lapsæ omnem gratiam
sufficientem, simulque docet medicinali
nullo modo posse arbitrium obſistere. At-
que id expressius tradit eodem libro cap.
24. scribens: *Gratiam Dei Augustinus
ita videlicet statuit supra voluntatis ar-
bitrium, ut non raro dicat hominem ope-
ranti Deo per gratiam non posse refiſſere.*
Proximo cap. 25. ait, *Nulla omnino me-
dicinalis Christi gratia effectu suo caret.*
Libro denique iv. cap. 7. *Naturali or-
dine, inquit, ex delectatione dilectio, ex
dilectione operatio consequitur.* Ex qui-
bus sequitur directe secunda positio Jan-
senii. Enimvero adjutorio quo, sive
gratiæ per se efficaci nunquam resistitur.
Atqui per Jansenium in statu naturæ
lapsæ nulla datur interior gratia, nisi
suapte natura efficax. Igitur per Jan-
senium interiori gratiae in statu naturæ
lapsæ nunquam resistitur.

ANTITHESIS AUGUSTINIANA.

At Augustinus tradita in libro de Cor-
rept. & Grat. cap. xi. celeberrima au-
xiliorum distinctione, inquit: *Nunc tur mens S.
autem, quibus deest tale adjutorium* ^{14.} *Cui opponi-
tum est, sine quo jam pena peccati est;*
quibus autem datur, secundum gratiam
datur, non secundum debitum: & tanto
*amplius datur per Jesum Christum Domi-
num nostrum, quibus id dare Deo placuit;*
ut non solum adsit sine quo permanere non
possimus, etiam si velimus, verum etiam
tantum, ac tale, ut velimus. In priori
parte, (inquit Cardinalis Norisius in
Calumnia sublata cap. 3. §. 1.) describi
auxilium sine quo non, sive pure suffi-
cientis, omnibus est manifestum. Atqui
S. P. Augustinus asserit hoc adjutorium
aliquibus in hoc statu misericorditer dari,
aliquibus denegari in poenam; ac præ-
terea nunc homines adjuvari per amplius
adjutorium, quod facit etiam ut velimus,
Ergo Augustinus agnoscit in hoc statu
non solum adjutorium quo, sed etiam
adjutorium sine quo non, sive pure suf-
ficiens.

ficiens. Præterea voluntas parva & invalida, sive motus inefficacis gratiæ, quibus non movemur tam valide ut exequamur præcepta, proculdubio non sunt adjutorium quo, id est, amplior illa & efficax gratia, qua, ut ibidem loquitur Augustinus fit ut homo velit, & tantum velit, tantoque ardore diligat, ut carnis voluntatem contraria concupiscentem voluntate spiritus vincat. At certissime S. Pater in hoc infirmicatis statu admittit hujusmodi voluntatem parvam, & invalidam, ac motus inefficacis gratiæ, quibus non ita movemur, ut ardore charitatis vineamus voluntatem carnis concupiscentialiter resistentem. Ergo S. Pater certo agnoscit in hoc statu auxilium aliquod distinctum ab adjutorio quo, & à gratia per se efficaci. Minorem vero probo, quoniam S. Pater parvam illam & invalidam voluntatem expertus est ī inicio Conversionis suæ in se ipso, ut evincunt testimonia allata superius de H. P. cap. viii. thesi iii. Agnovit & in Petro de quo cap. 17. de Gratia & lib. arb. ait: *Ipsam charitatem Apostolus Petrus nondum habuit, quando timore Domini numer ter negavit. Et tamen quamvis parva, & imperfecta non decrat, quando dicebat Domino, Animam meam pro te posnam.* Atque ibidem voluntatem ipsam adhuc invalidam docet adesse singulis, qui volunt observare præcepta, sed nondum magna charitate inflammantur, scribens, *Qui ergo vult facere Dei mandatum, & non potest, jam quidem habet voluntatem bonam, sed adhuc parvam, & invalidam.* Sed de his plura memorato capite viii. sunt præterea in libris Augustini complura, quibus ait nos interiori gratiæ interdum resistere, ut in Psalm. 124. n. 2. *Cor eorum congelasset adversus Deum, & fit durum adversus imbreum gratiæ ipsius, ne fructum ferat.* De peccatorum meritis lib. i. cap. 39. dum de puer baptizato, & de concupiscentia quæ remanet ad agonem, ait: *Si post baptismum vixerit, & ad atatem capacem præcepti pervenire potuerit, ibi habet cum qua pugnet, eamque adjuvante Deo superet, si non in vacuum gratiam ejus suscepere, se reprobatus esse noluerit.* Et ne plura exscribam, Hom. inter l. duodecima ita peccantem compellat: *Cum per Dei adjutorium in potestate tua sit utrum consentias diabolo; quare non magis Deo, quam ipsi obtemperare deliberas?* Multi ergo adversus gratiæ imbreum durescunt, in vacuum gratiam recipiunt, & cum possint per gratiam servire Deo, Diabolo obediunt; ideoque interiori gratiæ resistunt.

ÆQUITAS CENSURÆ.

De hac secunda positione Jansenii pronunciavit summus Pontifex Innocentius: *Hæreticam declaramus, & uti tamē damnamus.* Et quidem jure optimo. Nam Matth. xi. v. 21. habemus, habitatores Corozaim & Bethsaidæ Christi Domini miraculis & prædicationi non credidisse, & consequenter non obtemperasse vocanti. De quibus Augustinus de dono Persev. cap. 14. scribit *quod poterant credere*, unde non erant interiori gratia penitus destituti; at non credidisse, quia Deus induratis cor lapideum noluit auferre, id est, ob cordis obdurbationem non habuerunt gratiam per se efficacem. Similiter Stephanus Act. vii. v. 51. obstatuonem Judæorum redarguens, inquit: *Vos semper Spiritui Sancto resistitis:* quæ verba accipienda esse etiam de interno Spiritus Sancti adjumento definit Concilium Senonense celebratum adversus Luheranos an. 1528. P. 1. cap. 15. A Concilio pariter Tridentino definitum est, non solum quod liberum arbitrium divina gratia motum & excitatum possit diffire, si velit; verum etiam quod justi possunt divina implere mandata, quæ tamen sœpe transgrediuntur, ut liquet ex præcedenti propositione. Sacris ergo literis, & Conciliorum decretis opponitur Thesis Janseniana; ideoque juste ac legitime de illa inquit Romanus Pontifex, *Hæreticam declaramus, & uti tamē damnamus.*

AD EA, QUÆ OBJICIUNT JANSENIANI.

Nullam in hoc statu dari gratiam sufficientem, cui liberum resistat arbitrium, student evincere adversarii argumentis ab auctoritate divinæ Scripturæ, ab Augustini contra Pelagianos disputationibus, & ab ipsa ratione deproprietate. Ex Scripturis objiciunt I. Quod divinæ voluntatis proposito nullus resistit, ut habetur in Psalmo 113. v. 3. *Deus noster in cœlo, omnia quæcumque voluit, fecit;* & in Epist. ad Rom. ix. 19. *Voluntati ejus quis resistit?* Igitur semper Deus per suam gratiam quidquid vult, operatur, eique nemo resistit. II. Ut cap. ix. de H. P. demonstratum est, Sacrae Scripturæ nobis gratiam describunt tantummodo efficacem, ut Ezech. cap. xxxvi. v. 26. ad Rom. ix. 16. in 1. ad Corinth. cap. 4. v. 7. atque in aliis locis, quæ ibidem expendimus.

Ex Augustino autem urgent. I. notis. Obiectio se-
sumus dictum inter gratiam collaram cunda.
Adamo,

Adamo, & illam quā indigethomo lapsus in lucta concupiscentiæ. De quarum prima docet S. Pater quod dabant posse, de altera quod etiam dat velle. Hæc pariter sunt laudato cap. ix. alisque in locis comprobata ex libro de Corrept. & Grat. ad Valentiniū. Igitur per Augustinum in hoc statu locum duntaxat habet adjutorium quo, sive gratia efficax, quæ nunquam ab effectu disjungitur. Præterea opponunt, quæ ad probandam gratiam efficacem ex D. Patre memorato cap. delibavimus, veluti cum scribit de Præd. SS. cap. 8. *Anulo duro corde respuitur.* Et de Gratia & lib. arb. cap. 16. ille facit ut velimus, præbendo vires efficacissimas voluntati. Similia docent Prosper, Fulgentius, & cæteri Patres, maxime qui Horuerunt post exortam hæresim Pelagianam, ut vidimus eodem capite.

18.
Objec̄tio
nū.

Quæ ex ratione depromunt, omnia ad duo capita reducuntur. Primo: Si in hoc statu admittenda sit gratia sufficiens, & talis, cui voluntas resistat, id foret, quoniam hæc gratia dat posse. At hoc falso est; quandoquidem ut voluntas possit exire in actum, necessaria est gratia ab intrinseco efficax. Igitur gratia sufficiens ab efficaci distincta in hoc infirmitatis statu non datur. Deinde alia est notio sufficientis gratiæ apud Molinianos, alia apud Thomistæ. Illi propugnant gratiam sufficientem, versatilem & ab arbitrio pendulam, quæ redditur efficax à voluntatis consensu absque uberiori auxilio: & videtur hæc notio sufficientis gratiæ propria & vera; nam quisquis habet quod sufficit, nullo alio indiget administriculo. Thomistæ defendunt gratiam sufficientem, quæ dat posse, sed nunquam exit in actum, nisi accedat efficacis gratiæ adjutorium: atque hæc notio gratiæ sufficientis videtur impræpria, quoniam illud non est revera sufficiens, quod non complectitur quidquid requiritur, ut ponatur actus. Quid igitur? Jansenistæ negant gratiam sufficientem Molinisticō sensu, nec possunt hac de causa reprehendi, eo quod hanc gratiam negent omnes Thomistæ. Rursum Jansenistæ admittunt gratiam quæ producit parvam & invalidam voluntatem, respectu cuius voluntatis est efficax, & negant illam gratiam sufficere ad observanda præcepta, quia ad hoc necessaria est alia gratia tribuens voluntatem magnam, atque robustam, & consentientes habent Medistis asserentes non esse illud auxilium sufficiens, si aliud necessarium sit ad operis com-

R. P. Berti Theol. Tom. III.

plementum. Nihil ergo peccant Jansenii asseclæ, dum negant gratiam sufficientem: sed cum Medistis docent gratiam sufficientem sensu Thomisticō non esse revera sufficientem; & cum Thomistis negant dari gratiam sufficientem juxta notionem Medistarum. De qua argumentatione plura Blasius Paschalis in prioribus Epistolis Provincialibus editis sub ficto nomine Ludovici Montalti.

Ad argumenta ex Scripturis, & ex Augustino petita, respondere possumus uno verbo, iis probari gratiam efficacem, sed non excludi sufficientem, alii cum divinarum literarum, tum Augustini testimonii evidentissime comprobant. Si enim dixisset Jansenius gratie interiori efficaci non resisti, nihil à fide, vel à castigationi Theologia dixisset extraneum; torque haberet suæ assertione patronos, quot SS. Augustini &

19.
Responde-
tur ad 1am
& 2dam.

Thome numerantur Sectatores, inquit Franciscus Vanraft Tom. 2. *Veritatis in medio positæ pag. 59.* Ad singula specialiter respondent Thomistæ distinguendo in Deo duplē voluntatem, antecedentem conditionata omnesque homines respicientem generaliter; & voluntatem consequentem, specialem atque absolutam. Juxta quam distinctionem, dicunt non resisti quidem huic voluntati, resisti tamen priori; & sufficientem esse gratiam, quæ à prima illa voluntate descendit, efficacem vero, quæ confertur voluntate postrema. Explicavimus horum Theologorum Doctrinam cap. 1. lib. v. Placuit nobis duplē voluntatem explicare ratione effectum, sive connotatorum: & dimicimus semper voluntatem Dei esse efficacem respectu aliquis effectus, ut Deus voluit efficaciter salutem & Redemptionem omnium, quantum ad impositionem ordinis, sive institutionem status, in quo omnes possent salvari, oblati pro omnibus ac singulis pretio redēptionis, institutis Sacramentis, ac præparatis, collatisque non ponenteribus obicem amplissimis gratiarum muneribus. At non semper voluntas Dei est efficax comparare ad effectum ultiore, ad quem necessarium est amplius adjutorium ob malitiam & infirmitatem humanam: atque hoc pacto Deum efficaciter nolle reproborum salutem, quantum ad executionem ordinis, id est, quantum ad actualem gloriæ consecutionem. Ex quibus infertur, omnem Dei voluntatem ac similiter omnem gratiam efficacem esse comparare ad aliquem effectum, at talem non esse respectu operationis, quam impedit no-

E e

fra

stra prava voluntas. Neque id negant Thomistæ, qui docent omne auxilium sufficiens comparatione alicujus actus esse efficax respectu alterius, ut vidimus de H. P. cap. VIII. ad 4. ob. Gratia ergo inspirans voluntatem parvam & invalidam respectu hujus voluntatis est efficax, quoniam actu hanc voluntatem inspirat; respectu operationis liberæ, V. G. Conversionis, & adimptionis præcepti, est sufficiens tantummodo, & redditur efficax dum impetratur à Domino voluntas magna & robusta. In sententia quoque Congruistarum, aliorumque omnium constituentium naturam gratiae in actu indeliberato intellectus & voluntatis (quem actum non valde percipere quid sit, si non est sancta illuminatio & sancta inspiratio) omnis gratia comparate ad notitiam piamente affectionem illam indeliberalem efficax dicenda est; licet saepe sepius sit inefficax in ordine ad operationem, relutante ac resistente libero arbitrio. Jam satis, ut arbitror, rem declaravi. Expedita est ergo responsio, omnem voluntatem Dei, & omnem gratiam esse efficacem in ordine ad effectum proximum & immediatum, V. G. ad inspirationem sanctæ dilectionis; non in ordine ad effectum, quem, dum inspiratur sancta delectatio, liberum arbitrium vult, sed non vult semper ea charitate, & voluntate robusta, quæ facit, ut faciamus. Atque ita verum est quidquid de divina voluntate tradunt Scripturæ; verum quidquid de Gratia aut parva, aut magna, scribit Augustinus: falsissimum autem quod tenet Jansenius affirmans naturali ordine consequi ex dilectione semper operationem aliquam cum libertate, quæ per Jansenium sufficit ad meritum, conjunctam, & nunquam interiori gratiae resili.

Exiguus restat scrupulus circa traditum ab Augustino auxiliorum discrimen. Jam diximus supra cum Norisio, S. Patrem Augustinum admittere quidem in hoc infirmitatis statu amplius adjutorium, sed non denegare adjutorium *sine quo non*. Addo adjutorium istud collatum Adæ & dari in hoc statu, & non dari. Datur, quia datur gratia sufficiens non conjuncta cum actu, & adjutorium *sine quo non* erat gratia sufficiens cum actu pariter non conjuncta. Non datur, quia non datur gratia sufficiens sensu Moliniano, cuius ope voluntas actu bene agat sine uberiori auxilio; & adjutorium illud Adami erat ipsa gratia sufficiens Molinistica, pensilis à flexu arbitrii, quemadmodum præmonuit de H. P. cap. VIII.

Prima ratio Jansenistarum convellitur distinguendo minorem. Gratia sufficiens non dat posse conjunctum cum actu, & proxime completem & expeditum, concedo. Non dat posse ab actu sejunctum & incompletum, nego. Vide quæ dixi ad 1. propositionem Jansenii in solutione argumentorum 2. classis. Addendum unum est, ne Thomistæ, qui docent per gratiam sufficientem constitui potentiam proxime & complete potentem producere effectum, verborum meorum sensum respuant, me cum Norisio cap. 4. Calumniæ sublatæ & cum Theologis probatissimis ibidem enumeratis appellare potentiam proxime expeditam illam, quæ ut ponat actum, gratiam uberiorem non postulat: qualem habuit Adam cum adjutorio *sine quo*, & habet homo infirmus cum adjutorio *quo*, sive cum gratia efficacietiam à Sanctis imploranda, juxta canonem X. Synodi Arausianæ. Quamobrem etiam renati ac Sancti, cum gratiam & adjutorium petere debeant, ut in hono possint opere perdurare; et si gratiam habeant sufficientem, non habent semper proximam perseverandi potentiam. Atque hoc docet Augustinus dicens, *Qui vult facere mandatum, & non potest, jam quidem habet voluntatem bonam, sed a dubio parvam & invalidam, poterit autem cum magnam habuerit, & robustam*. Igitur per Augustinum cum sola gratia sufficiente non potest mandata facere, qui charitatem non habet magnam atque vehementem: id est non potest proxime, complete, expedite; poterit vero cum impetraverit gratiam uberiorem, congruam, & efficacem. Invaluit in Scholis nostris illa distinctione: potentia alia est expedita ab omni impedimento *impotentia*, alia est expedita ab omni impedimento *nolentia*; prima est cum gratia sufficiente, altera cum efficaci. Uttere, si lubet, hac distinctione: non aliud dices barbarizans, quam plane, & latine Norisius tuus.

Nunc venio ad argumentum Blasii Pachalidis, qui belle confundit questionem Grammaticalem cum Theologica exhibens in Epistola exercitationem quamdam ludicram, & jocularem. Aliud est verbo contendere, aliud dogmate. Dogma Jansenii est sub delectatione victrici tale vinculum injectum esse voluntati, ut necessitate flectatur, nec actus oppositus in ejus sit potestate. Ergo per Jansenium sub gratia parva, premente per se cupiditate, non est potentia recte operandi; & sub gratia magna & robusta non stat potestas peccandi, & ne-

20.
Respondet
ad 3. iam.

necessitate alligati illud tantum facere possumus, quod magis delectat; ita, ut alternantibus delectationibus, nec una alteram superante, necessario inefficacibus desiderii hæreat animus. Agnoscis, Janseniane, sermonem domesticum. Dicas, te amabo, audis talia proferentem. Mediast? Is adversum te clamat, liberum arbitrium nunquam depere potestiam reluctandi, sed per sufficientem gratiam esse in æquilibrio virium, ut agere possit utrumlibet. Negat tale æquilibrium Thomista, & me quidem judice, optime, quia ad actum gratiam exigit efficacem; in sola autem gratia sufficiente docet consistere veram, & in actu primo expeditam potentiam recte operandi, quemadmodum sub gratia efficaci defendit cum determinatione actus persistere indifferentiam potentiae. Num in hac sententia dici debeat humana voluntas sine efficaci adjutorio potens completa potentia, an incompleta, verborum lis est: & completam illi dicunt in actu primo, & in linea potentiae; incompletam in linea operationis, & in actu secundo. Mitte logomachiam. Sententiae Molinianorum ac Thomistarum convenienter in admittenda gratia, cui voluntas resistit. Talis non est gratia parva Jansenii; quoniam hæc suum habet effectum non solum indeliberatum & necessarium, qualis est in nostra sententia mentis illustratio, & pia voluntatis affectio; sed etiam effectum perfecte liberum, quia in sensu Jansenii, ubi est voluntas, ibi est libertas. Merito ergo exploditur gratia parva Jansenii, & reficitur illius dogma concordi Catholicon omnium refutatione.

22.
An gratia
sufficiens sit
talis in Tho-
mistarum
sententia.

De quæstione Grammaticali, id est, an Gratia sufficiens Thomistico sensu, sit vere & proprie sufficiens, non opus est definite sententiam dicere. Ego sane mallem appellare *inefficacem*, eo quod non inspirat voluntatem illam robustam, quæ inspiratur ab efficaci. Idecirco habui frequentius in consuetudine sermonis vocabulum istud, quæ *sufficientis*: quod tamen in sensu Thomistico probo maxime, ut explicavi in cap. 8. de H. P. At num inspecta significatione vocabuli, Gratia illa Thomistarum notio sufficiens vere sit talis, Scholastici non consentiunt. Negant talem esse Medistæ omnes, & cum illis Honoratus Tournely P. 2. de Grat. q. viii. art. 4. Concl. 3. quia ea gratia insufficiens censenda est, quæ non complectitur totum id, quod requiritur, ut actus ponatur, vel saltem ut impetretur auxilium ad po-

R. P. Berti Theol. Tom. III.

nendum actum necessarium. Videtur consentire Norisius, qui, ut dictum est modo, negat dari sine adjutorio efficaci potentiam proxime expeditam ad perseverandum in accepta justitia. Solam gratiam efficacem esse proxime sufficientem defendit Cumel Tom. 3. disp. 5. sect. 1. Cardinalis Brancatus de Laurea Opusc. 3. de Gratiâ cap. 4. Franc. Maccedo in Scrinio cap. viii. & in Cortina pag. 318. Ex nostris Basilius Poncius I. P. Relect. de Grat. cap. 17. Joannes Schuveitzerus dissert. 3. de Præd. dub. 6. & Petrus Clenaerts de Grat. efficaci cap. 6. §. 3. not. 7. Consentunt Theologi Lovanienses in Justific. cap. xii. n. 177. Horum, aliorumque sensus est, Gratiam inefficacem non esse revera sufficientem, si gratia sufficiens accipiat grammaticaliter, quatenus cum illa potest ponit actus absque gratia validiori. Juxta hanc notionem est sufficiens illa gratia, quam præpugnant Molinistæ, si in præsenti statu daretur, & sufficeret naturæ infirmæ adjutoriorum collatum Adæ innocentia.

Alia ex parte non desunt Thomistis rationes atque exempla ad probandum Horum ob- gratiam inefficacem appellandam esse ve- jectio sol- re ac proprie sufficientem. Primo do- vitur:

23.
Plura necessaria esse ad actum, quam ad potentiam; quod verissimum est, probatumque à nobis superiori propositione eodem exemplo apud Thomistas frequentissimo oculi, qui potest videre, etiamsi ut actu videat, necessaria sit lux. Verum posse oculum cernere, nisi præbeatur luminis adjutorium, negat Augustinus lib. de Gestis Pelagii cap. 3. De natura & gratia cap. 26. De pecc. meritis cap. 5. libri 2. Epist. 106. nunc 186. Sed Thomistæ repont, loqui Augustinum de potentia conjuncta cum actu. Dicent insuper, recte appellari sufficiens in uno genere, quamquam alia in alio genere sint necessaria. Quod commonstrabunt facile in omni genere causarum, cum eruditio Thomista Francisco Sylvio in 1. 2. q. 3. art. 3. & Aurelio nostro Pietro Lovaniensi Tom. 3. cap. 2. q. 2. Afferent exemplum ex Angelico Praeceptor 3. p. q. 61. art. 1. ubi pertractans de necessitate Sacramentorum, cum 3. loco objecisset: *Posita causa sufficien- ti nihil aliud videtur necessarium ad effe- ctum: Sed passio Christi est sufficiens causa nostræ salutis: Non ergo requiruntur Sa- cramenta ad salutem humanam; ita diffi- cultatem solvit; Ad tertium dicendum,* quod passio Christi est sufficiens causa hu- manæ salutis: nec propter hoc sequitur, quod Sacraenta non sint necessaria ad

E 2 buna-

Humanam salutem: quia operantur in virtute passionis Christi, & passio Christi quodammodo applicatur hominibus per Sacra menta. Ita sufficiens est gratia quilibet, quantumvis minima, licet requiratur gratia prædeterminans, ut ad actum reapse applicetur. Accedit comparatio naturalium omnium potentiarum, quæ compleæ dicuntur singula in suo genere, quamquam actu non operentur, nisi prima causa movente. Itaque pro libitu gratiam, quæ opponitur effaci, dico aut inefficacem, aut sufficientem; mea enim non refert, utrum horum dixeris: dummodo fatearis contra Jansenium interiorem aliquam gratiam, cui etiam in statu naturæ lapsæ resistitur.

24.
Ponitur pro-
positio 3ta
Jansenii.

PROPOSITIO III. Jansenius protulit & enunciationem illam hæreticam: *Ad merendum & demerendum in statu naturæ lapsæ non requiritur in homine libertas à necessitate, sed sufficit libertas à coactione. In qua assertione opponitur Augustino.*

THEISIS JANSENIANA.

Enunciasset hæc Jansenium probatur I. quia in sola immunitate à coactione contendit sitam esse perfectissimam libertatem, scribens lib. vi. de Grat. Ch. cap. 6. *Duplex necessitas Augustino: coactionis; & simplex, seu voluntaria: illa, non haec repugnat libertati.* Et lib. 7. cap. 19. *Nulla necessitas actibus voluntatis liberis formidanda est, sed sola vis, coactio, & necessitas violentia.* II. Quia libertatem, per quam homines viatores aut sub victoriæ delectatione merentur, aut sub dominatu concupiscentiæ delinquent, lib. 6. de Grat. Ch. cap. 7. comparat libertati Dei, *qua peccare, injus-
tus esse, & se ipsum negare non potest;* & cap. proximo æquiparat voluntati Beatorum, qui Deum amant, *sublata omni indifferentia & contrarietatis, & contradicitionis.* Afferit & 9. cap. exemplum arbitrii Christi, qui promeruit, etsi in eo *indifferentia ad non peccandum non remanserit:* III. Fluit hæc tertia positio sponte sua ex Jansenii principiis. Nam, ut constat ex dictis, *nullum peccatum fit ab hominibus, quin voluntas, quadam delectatione prius titillante, & pruritante provocetur, ac pariformiter recte non operatur voluntas, nisi sancta delectatio superet pugnantem concupiscentiam.* Confliktus est inter utramque delectationem, qui sibi non potest, nisi altera alteram superaverit, adeo, ut urgente delectatione carnali, impossibile sit, ut virtutis & honestatis consideratio prævaleat: & simili-

liter, dominante sola suavitate spiritus ardentissime voluntas Deum ita immobiliter diligit, ut peccare non possit. Hæc Jansenius lib. iv. de Grat. Ch. cap. 9. Ergo per Jansenium quisquis meretur, necessario abripitur à superiori sancta delectatione; qui vero peccat, necessitate succumbit sub premente cupiditate, & tam meritum quam demeritum nulla alia ratione dicitur liberum, nisi quia est voluntarium.

ANTITHESIS AUGUSTINIANA.

At magnus Augustinus, quamquam fatetur, tanto eis ad quæcumque mala perferenda quemque iniquorum duriorum, quanto in eo major est cupiditas mundi, & quemque justorum tanto esse ad quæcumque mala perferenda fortiorum, quanto in eo est major caritas Dei, De Patient. cap. 17. Quamquam docet in hoc statu, in quo caro concupiscit aduersus spiritum, in tali certamine laborantes ac periclitantes indigere gratia, quæ carnis voluntatem contraria concupiscentem voluntate spiritus vincat, de corrept. & grat. cap. xi. Quamquam in voluntate, prout naturali instinctu fertur in finem, agnoscit, congenitam libertatem immutabilis voluntatis, lib. vi. Op. Imp. n. 11. nihilo tamen minus liberum arbitrium, cuius proprietas est mediorum electio, negat liberum habere motum, nisi potest habeat motum suum cibendi; lib. 3. de lib. arb. cap. 3. negat esse peccatum, unde non est liberum abstinere: negat hominem, quamdiu corruptibili corpore rationalis anima detinetur, non posse resistere gratiae; de nat. & grat. cap. 67. Ergo docet Augustinus non posse cum necessitate permanere libertatem arbitrii, non motum culpabilem, non propriæ acceptum peccatum, non meritum spectans ad mediorum electionem, non demeritum, non opus aliquod dignum retributione, vel poena. Sed de his plura cap. 2. & 3. præcedentis dissert. de H. Luthero-Calviniana.

ÆQUITAS CENSURE.

Tertia Jansenii propositio eadem cum præcedenti censoria animadversione damnata est. Et quidem merito. Positio enim Jansenii cohæret articulis 39. & 56. Baji, & propositionibus Lutheri & Calvinii anathematæ damnatis à Tridentino sess. vi. canone 4. & 6. ut constat ex citata dissertatione: in qua etiam Hæretorum, Novatorumque quilibet argumenta diluimus.

PRO-

26.
Censura in
propositio-
nem tertiam
Jansenii.

27.
Propositio
quarta Jan-
senii:

PROPOSITIO IV. In hoc etiam absurdum Jansenius prolapsus est, ut scripsere, *Semipelagianos admisſe prævenientis gratiæ interioris necessitatem ad singulos actus, etiam ad initium fidei, & in hoc fuisse hereticos, quod vellent eam gratiam talem esse, cui posset humana voluntas obſistere, vel obtemperare. Quod est plane falſum, & à doctrina S. P. Augustini alienum.*

THESES JANSENIANA.

Hanc propositionem esse Jansenii legitimam & genuinam puto nullum Jansenistarum negaturum, modo legerit quæ habentur lib. viii. de H. P. cap. 6. ubi Jansenius inquit: *Maffiliensium opinionibus, & Augustini doctrina quam diligenter ponderata, certum & indubitatum esse debere sentio, quod Maffilienses præter prædicationem atque naturam, veram etiam & internam & actualem gratiam ad ipsam etiam fidem, quam humanae voluntatis ac libertatis adscribunt viribus, necessariam esse fateantur.* En primum quartæ propositionis membrum. Audias alterum: *In hoc ergo proprie Maffiliensium error situs est, quod aliquid primævæ libertatis reliquum putant, quo sicut Adam si voluisset, poterat perseveranter operari bonum, ita lapsus homo faltem credere posset, si vellet, neuter tamen absque interioris gratiæ adjutorio, cuius usus & abusus relictus esset in uniuscujusque arbitrio & potestate.* Et de grat. Chr. cap. 12. lib. 2. appellat Semipelagianos gratiæ medicinalis deſtructores, liberi arbitrii præsumptores, meritaque censura severitate damnati; quoniam admittebant libentissime adjutoriorum Dei, quo possent credere & orare, si vellent, ita ut & adjutorium, & ipsum velle & nolle in eorum libero, quemadmodum hominis primi, relinquetur arbitrio. Atque hæc scribere, ut singula convenienter, necessum erat novo Dogmatistæ non admittenti gratiam medicinalem, nisi victricem, cui humana voluntas indeclinabiliter obtemperet necessitate.

ANTITHESIS AUGUSTINIANA.

28.
Theſis oppo-
ſita S. Augu-
ſtini.

Gratia interior, quam adversus Pelagianos propugnavit Augustinus, & profitetur Ecclesia, non est solum liberum arbitrium, sive gratia legis & doctrinæ tantummodo mentem collustrantis, sed illuminatio tangens cor hominis, & faciens ut innoteſcat quod latebat, & suave fiat quod non delectabat. Hæc major propositio est Augustini lib. 2. de

Peccat. meritis cap. 17. aliisque in locis productis de H. P. cap. viii. Hanc Gratiam ad initium Fidei Semipelagiani minime necessariam esse putarunt, auctore ipso Augustino de Præd. SS. cap. 3. in Ep. 227. ad Vitalem num. 9. & alibi, prout ostendimus de H. Semip. cap. ultimo. Ergo juxta Augustinum Semipelagiani non admiserunt necessitatem interioris gratiæ ad singulos actus etiam ad initium fidei. Quod vero Maffiliensium error situs non fuerit in hoc, quod homo lapsus possit cum adjutorio gratiæ credere, esset tamen in potestate arbitrii non credere, tam falsum est, quam est falsum non pertinere ad liberum arbitrium potestatem agendi vel non agendi, & libertatem à necessitate. Itud vero per Augustinum est fallissimum, quomodo vidimus disponentes de libertate in præcedenti velitatione. Igitur per Augustinum falsum est in hoc errasse Maffilienses, quod vellent initium fidei esse à gratia, cui posset liberum arbitrium vel obſistere, vel obtemperare.

ÆQUITAS CENSURÆ.

29.
Theſis Jan-
ſenii damna-
ta.

Damnata est hæc propositio tanquam falsa, & heretica. Falsa est, si Semipelagiani ad fidei initia non admiserunt interiorem Gratiam adjuvantem voluntatem per subministracionem Spiritus Sancti. Heretica est autem, si reluctandi gratiæ agnoscere potestatem sit dogma fidei, non error Maffiliensium. At demonstratum est, Semipelagianos illam interiorem gratiam non admisſe: posse vero liberum arbitrium dissentire gratiæ excitanti ac moventi, non error est, sed definitio fidei exprefſa iv. Canone Sess. vi. à Synodo Tridentina. Igitur quarta Jansenii positio summa æquitate declarata & damnata est tanquam falsa, & heretica. Si autem moveris argumentationibus contrariis positis cap. v. de H. Semipelagianorum ad subscribendum illorum opinioni, qui tenent Semipelagianos ad initium fidei non denegasse auxilium indiferens & versatile; stat adhuc æquitas Pontificiæ Censuræ, sive dixeris cum Gonet, inter Semipelagianos fuisse aliquos, qui nullam gratiam, aliquos vero, qui gratiam pedissequam ad primordia fidei faterentur, atque ita propositionem Jansenii univerſaliter esse falsam: sive potius, complexam hanc esse; & censuræ notam inuictam postremæ parti, scilicet, *Et in hoc erant heretici &c.* nulla notatione illata priori propositionis membro, in quo comprehenditur quæſtio facti in utramque sen-

E e 3 ten-

tentiam apud Theologos distracta; & in qua supervacuum foret stylo luxuriem disputationis ostentare.

30.
Propositio
quinta Jan-
senii.

PROPOSITIO V. Janseniana est, refuta ab Augustino, debitisque censuris compressa atque illata inseguens enuntiatio: *Semipelagianum est dicere, Christum pro omnibus omnino hominibus mortuum esse, aut sanguinem fudisse.*

THESES JANSENIANA.

Scriptit Jansenius lib. III. de Grat. Chr. cap. 21. *Omnibus illis, pro quibus Christus Sanguinem fudit, & quatenus pro eis fudit, etiam sufficiens auxilium donari, quo non solum possint, sed etiam re ipsa velint, & faciant id, quod ab iis volendum, & faciendum esse decrevit.* Non ergo, si Jansenio fides habenda est, obtulit Salvator noster Jesus Christus divini sanguinis pretium pro iis, qui effaci gratia privantur. II. Pergit Novator: *Nullo modo principiis ejus (id est Augustini) consentaneum est, ut Christus Dominus, vel pro infidelium, vel pro justorum non perseverantium aeterna salute mortuus esse sentiatur.* Ex quo factum est, ut non magis Patrem pro aeterna liberatione ipsorum, quam pro Diaboli deprecatus fuerit. At Christus diaboli nullo modo Redemptor est. Igitur nullo modo, juxta enormem Jansenii sensum, erit Redemptor non perseverantium. III. Hæc profert eodem capite Ypresis: *Nec enim juxta doctrinam antiquorum pro omnibus omnino Christus passus aut mortuus est, aut pro omnibus omnino generaliter sanguinem fudit, cum hoc potius tanquam errorem à fide Catholica abborrentem doceant esse refundendum; & ibidem dogma de generali hominum Redemptione appellat Macbinam à Semipelagianis introductam.* Repudavit ergo Jansenius Redemptionem pro omnibus tanquam Semipelagianismi putrum, putumque commentum.

ANTITHESIS AUGUSTINIANA.

31.
Cui opponi-
tur S. Augu-
stinus.

Contra Augustinus Christum pro omnibus & singulis pretiosum sanguinem effusisse innumeris locis commonestravit. I. Docet demonstratque verbis Pauli 2. ad Corinth. 5. 14. *Si unus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt, contrahi ab omnibus originale peccatum, quemadmodum pro omnibus mortuus est Christus:* At originarium peccatum contrahitur ab omnibus ac singulis hominibus, nemine prorsus excepto: Igitur Christus pro omnibus singu-

lisque mortem appetit. Est Augustini prima hæc argumentatio lib. xx. de Civ. Dei cap. 6. *De qua morte ait Apostolus, Ergo omnes mortui sunt, & pro omnibus mortuus est unus; ut qui vivunt jam non sibi vivant, sed ei, qui pro ipsis mortuus est, & surrexit.* Omnes itaque mortui sunt in Peccatis, nomine prorsus excepto, sive originalibus, sive etiam ignorando additis: & pro omnibus mortuis vivus mortuus est unus. Lib. vi. contra Julianum cap. 4. Nega igitur Christum etiam pro parvulis mortuum, ut eximas eos de numero mortuorum, id est de contagio peccatorum. Qui fieri potest, inquis, ut res arbitrii conditioni scimus misceatur? Si fieri non potest, non esset unde parvulos nondum de corpore egressos mortuos dicemus. Quia si Christus & pro ipsis mortuus est, ergo & ipsi mortui sunt. Audis Julianus? Hæc Apostoli verba, non mea sunt. Similiter lib. 2. Op. Imp. n. 175. Quidquid argumenteris, quidquid Apostolicorum verborum conceris revertere sive pervertere, à morte quæ in peccato est parvulos non ostendis inimunes, quia & pro eis Christum mortuum negare non audes.

Præterea: Si pro solis prædestinatis

32.
Confirmatur
uterius op-
positum.

mortuus est Christus, ergo nec pro parvulis qui ante baptismum emoriuntur, nec pro infidelibus qui veritatis verbum non audiunt, nec pro obdurate qui in scelerum turpitudine persistunt, nec pro justis, qui sanctitatis faciunt iacturam: quippe horum nemo sortis electorum est particeps. At Augustinus affirmit hos omnes pretio Sanguinis Christi fuisse redemptos. Igitur in redemptorum numero non comprehendit tantum electos. Et quidem Christum Redemptorem esse parvolorum demonstratum est nuper. De infidelibus ait S. P. in Psalmum 61. *Expandens manus suas ad populum incredulum in Cruce positus Sitio dixit, quavis illi non hoc dederint quod sitiebat. Ipsos enim illi sitiebat, illi acutem dererunt, & Tract. in Joannem iv. Populi autem spernentes propter superbiam suam buntatem Dei crucifixerunt Salvatorem suum, & fecerunt damnatorem suum.* De peccatoribus obdurate qui respicere nolunt, scribit Tract. in Joan. xxxvi. n. 4. *Venit Christus, sed primo salvare, postea judicare, eos judicare in pœnam, qui salvari noluerunt, &c.* Quid vero de Judæ perditione? Enarrat. in Psalm. 68. inquit: *Proiecit pretium argenti, quo ab illo Dominus venditus erat: nec agnovit pretium quo ipse à Domino redemptus erat.* Et Tract. 15. in Joannem, *Jam talis (inquit) venerat ad con-*

convivium explorator *Pastoris*, insidiator *Salvatoris*, proditor *Redemptoris*. De his demum, qui à justitia incidentes damnantur, sepe numero repetit illud Apostoli, *Peribit infirmus, propter quem Christus mortuus est*. Vide epist. 15. 137. & 180. nunc. 73. 78. 228. Igitur pro iis qui percunt, pro Juda ceterisque improbis, pro Judaeis & incredulis omnibus, pro infantibus non regeneratis docuit Augustinus intemerata Virginis Filium crucis patibulum subiisse: & ingenu Julianum allocutus est sub initium quinti libri: *Sententia nostra Christum Salvatorem praedicat omnium hominum.*

Infuper, qua fronte scribere potuit Jansenius sanctissimum Parentem Augustinum existimasse nullo modo piissimum Salvatorem orasse pro reprobis, quemadmodum non oravit pro diabolo? Legimus Serm. 382. hæc Sancti Doctoris verba: *Quando in Cruce pendens orabat, videbat, & prævidebat omnes inimicos, sed multos ex illis futuros amicos prævidebat, & ideo omnibus veniam postulabat. Illi sæviebant, & ille orabat: illi dicebant Pilato, Crucifige; ille clamabat, Pater ignosce. Et Tract. 1. in Epist. Joan. Sic dilige inimicos tuos, ut in societatem tuam vocentur. Sic enim dilexit ille, qui in Cruce pendens ait: Pater ignosce illis . . . Mortem sempiternam ab illis expellebat prece misericordissima, & potentia præstantissima. Multi ex eis crediderunt, & dimitissus est eis fons Sangnis Christi.* Igitur per Augustinum licet non omnes Dei inimici, id est peccatores remissionem accipiant, nec omnes potentia præstantissima eripiantur à morte æterna, pro omnibus tamen oravit dicens, *Pater ignosce illis:* quod sane pro Diabolo impium aut stultum est credere humani generis Reparatorem præstitisse.

ÆQUITAS CENSURÆ.

34.
Propositio
Jansenii
damnata ut
falsa.

Positio quinta Jansenii damnata est tanquam falsa, temeraria, scandalosa, & intellecta eo sensu ut Christus pro salute duntaxat prædestinorum mortuus sit, impia, blasphemica, contumeliosa, divinæ pietati derogans, & heretica. I. Dicitur falsa, quia opponitur veritati, sive veritas requiratur in sacris libris, sive in Patrum auctoritate, sive in definitionibus Conciliorum, sive in ipsa ratione, communique sensu Theologorum. Legimus enim in 2. ad Corinthios prædictato capitulo. *Unus pro omnibus mortuus est. 1. ad Timoth. 2. Dedit redemptionem semper ipsum pro omnibus,* & cap. 4. v. 10.

Salvator est omnium hominum. Trident. Synodus Seff. 6. cap. 2. Hunc proposuit Deus propitiacionem per fidem in sanguine ipsius pro peccatis nostris, non solum autem pro nostris, sed & pro totius mundi, & initio proximi cap. 3. Ille pro omnibus mortuus est. Consentunt Patres tam Graeci, quam Latini. Athanasius de Incarnat. Verbi, *Mortuus est* (inquit) ad omnium redēptionem, Ληθεός διὰ τὸ ὑπὲρ μαύρων λύτρον. Cyrillus Hierosolym. Catech. 3. *Orbis universi peccata suscipiens mortuus est, τοὺς οἰκουμενας ἀκριτας ἀνασθῶν, απέδωσεν.* Greg. Nazianz. Orat. 42. *Exiguae sanguinis gutta universum orbem instaurarunt, πώδες αἷματος ὀλίγα πόσιον ἔχον ἀνατίττεσθαι.* Optatus Milevitanus libro contra Patriarchen tertio, *Constat sanguine Christi omnes redemptos.* Ambrosius de Paradiſo cap. 8. *Omnes voluit liberare.* S. Prosper ad Ob. ix. Gallorum, Redissime dicitur *Salvator pro totius mundi redēptione crucifixus.* Sanctus Leo Serm. 1. de Nat. Dom. *Sicut nullum à reatu liberum invenit, ita pro liberandis omnibus venit.* Mitto brevitatis gratia omnes alios. Convenire in hac sententia Scholasticos, & recentiores scriptores fatetur Jansenius lib. 3. de Grat. Ch. c. 21. nec opus est, ut singulos connumeremus. Theologicæ rationes, qua Jansenianum scitum profligant, sunt proorsus innumeræ. Una infertur ex originali peccato, cuius chirographum Salvator affixit cruci, & hanc Paulus & Augustinus paulo supra abunde illustrarunt. Altera deducitur ex verbis Apostoli citato loco ad Timoth. ubi nos hortatur ad orandum pro omnibus exemplo Christi, qui pro omnibus se ipsum dedit in redēptionem: & de hac plura diximus lib. v. cap. 1. Alteram suppeditat locus productus ex cap. 4. ejusdem Epistolæ ad Timotheum: eo enim loco Apostolus loquitur de spe; ideoque siue non est, qui sperare non debeat; ita non est qui non sit à Christo Redemptore salvatus. Petitur alia ratio à potestate tradita Christo judicandi orbem terrarum, quippe non alia ratione Dominus Jesus Christus, in quantum filius hominis est, totum judicare debet nisi quia pro toto pretium dedit, ut S. P. docet in Psalmum 95. num. 15. Igitur Janseniana Thesis opponitur veritati, quæ ubique clamat Christum universi humani generis Reparatorem ac Redemptorem, clamat ore Apostolico, clamat oraculo Conciliorum, clamat omnium Patrum sermone, clamat denique concordissimis Scholasticorum enunciationibus.

Nec

35.

Ut temeraria.

Nec falsa est duntaxat, verum etiam temeraria; quoniam Sacrosancta Ecclesia Apostolicis doctrinis, & Majorum suorum institutis edocta natum Salvatorem adorat dicens, *Jesu Redemptor omnium*, & redeuntem in cœlum, *Salutis humanae Sator, Orbis redempti conditor*: Jansenius autem pusilli Electorum gregis Salvatorem tantummodo appellat, perversaque doctrina impulit audaces, superbos, & mendacissimos filios iniquitatis, ut Breviaria depravantes infantem Jesum carmine mutato compellent, *Jesu redemptor optime*. Audaces, inquam: *Legem enim credendi lex statuit supplicandi*, ut Cœlestinus scribit in Epist. ad Gallos. Præscribere itaque fidelibus publicam orandi formam spectat ad eos, qui proponere possunt firmissimam legem credendi. Hanc vero auctoritatem quo jure arrogant sibi quidam Janseniani? Dixi & superbos; quadrat enim iis quod scribit Augustinus in Psalmum 95. *Multum superbi sunt, qui dicunt illud (præsumptionis) tam parvum esse, ut solos Afros emerit, aut se tam magnos esse pro quibus solis illud sit datum*. Addidi & mendaces; quandoquidem est revera Christus Redemptor optimus; sed quia copiosa est apud eum redemptio, ut regius cecinit Vates Psalm. 129. v. 7. Non est autem copiosa redemptio, quæ angusto limite coarctatur. Temeraria est igitur Thesis Janseniana talibus verbis tentiisque conflata, ac talem præbens assertoribus suis ansam temeritatis.

36.
Ut scandala-
lofa.

Est etiam V. illa propositio scandalosa, infirmisque occasionem tribuit spiritualis ruine. Videtur mihi sternere viam ad dubitandum de fide. Credimus resurrectionem mortuorum, sine qua ait Apostolus in 1. ad Corinth. cap. 15. v. 14. *inanis est fides nostra*. Probat eodem loco Paulus resurrectionem mortuorum, quia, *sicut in Adam omnes moriuntur, ita in Christo omnes vivificabuntur*, v. 22. ut autem docet Augustinus Serm. 155. num. 15. omnes moriuntur in Adam, quia *Adam peccando damnavit in mortem corpora nostra*; omnesque vivificabuntur in Christo, quia *suum sanguinem dedit pro salute nostra*. Si ergo sunt aliqui, pro quorum salute sanguinem Jesus non fudit, hi non resurgent. Periclitatur in Janseniano dogmate etiam Christiana spes. Sperandum ab omnibus demonstrat S. Pater præclaro arguendo in Psalmum 148. n. 8. scribens, *Promissionis Dei tales avibus accepimus: tenemus mortem Christi: tenemus sanguinem Christi. Quis mortuus est? Unicus. Pro quibus mortuus est? Utinam pro bonis, utinam pre-*

*justis. Sed quid? Etenim Christus, ait Apostolus, pro impiis mortuus est: qui donavit impiis mortem suam, quid servat justis nisi vitam suam? Erigit ergo se humana fragilitas, non desperet, non dicat, Non ero. Fundamentum itaque, cui innitur spes Christiana, est Sanguis Christi: nam animadverentes illum pro omnibus impiis fusum esse, erigimur spe, quod nobis, quantumvis scelestissimis applicabitur, quia non pars, sed universum humanum genus redemptum est. Denique in hæresi Janseniana labefactatur etiam charitas. Nam scribit Apostolus in 11. ad Corinth. v. 14. *Charitas Christi urget nos: astimantes hoc, quoniam si unus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt*. Et ad Rom. cap. VIII. ad charitatem nos vehementer hortatur, quia Deus proprio Filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum. Vide & Augustinum lib. de Catechiz, rud. cap. 4. lib. 11. de nupt. cap. 33. & Traet. viii. in Epist. Joannis.*

Jam vero *impianam esse predictam positionem, contumeliosam, & derogantem divinæ pietati*, ex dictis manifesta derogatio ^{37.} *impia ac* *derogatio* *divinæ pietati*.

ex dictis manifesta derrogatione deducitur; nam derogat *divinæ misericordiae*, extenuat premium Sanguinis Christi, magnum redemptoris opus imminuit, & Salvatoris meritum, cruciatus, obedientiam, orationem, & vulnera parvipendit. Hæc omnia magna sunt & eximia, quia *semel dedit, & pro omnibus dedit*, inquit S. Pater fern. 34. alias 31. ex editis à Sirmondo. Et quidem non esset passio Christi infiniti valoris, nisi melioris testamenti sponsor factus, semel se ipsum offerendo, & oblationem suam per Sacraenta applicando salvare in perpetuum non posset accedentes per semetipsum ad Deum. Pari ergo ratione non esset originalis peccati remedium, non esset mors mortis, neque communis chirographi abolitio, si non esset pro omnibus hominibus applicata. Ut enim intentione virtutis, ita extensione beneficii est una, magna, & copiosa Redemptio. Ubi ergo nimia illa charitas, si vix Deus pusillum electorum gregem dilexit? quomodo superabundans Reparationis gratia, si tam tenax & parca? Tandem hæretica servato omnis iure æquitatis declarata est postrema illa thesis Jansenii, utpote contraria divinis literis, repugnans doctrinis Patrum, & adversa Symbolo Constantino-politano, quod recitamus quotidie dicentes, *Propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de celis*; Synodo Arelatensi, quæ anathema dixit asserenti

renti quod Christus non pro omnibus mortuus sit; & Tridentinæ Oecumenicæ de Christo affirmanti, Ille pro omnibus mortuus est. Utinam oblatum pro omnibus pretium nobis proficuum sit etiam divinorum beneficiorum communione, justitiae præsternit, & finalis perseverantia;

quod petimus cum auctore Commentariorum Salviani lib. 2. contra Avaritiam,

*Participes fac nos meritorum, Christe,
tuorum,
Ne careat fructu passio, morsque
tua.*

C A P U T IV.

Quibusdam prænotationibus positis, diluuntur ea, quæ aduersus universorum redemptionem objiciuntur.

S U M M A R I U M.

1. An Christus pro aliquibus mortuus sit titulo speciali
2. Cur Christus non pro omnibus eodem modo mortuus sit.
3. Quomodo Redemptio se extendat ad omnes homines.
4. Quid dicendum de sententia Thomistarum.
5. Adducta doctrina demonstratur.
6. Ac declaratur.
7. Usque ad 15. varia objectiones Solvuntur.

VERSAVI positiones Jansenii, quantum boni temperamenti Theologo sufficere videbatur. Reliquum est, ut diluantur quæ Novatores objectant aduersus postremam: de qua, licet per tractantes de voluntate Dei satis plura, unde oppositiones quælibet eliduntur, studuerimus exornare, iterum differendum est, cum ob amplissimam hujus argumenti dignitatem, tum ob doctrinæ capita, quæ hinc juxta cujusque intelligentiam varia ac perplexa diminantur.

I. Prænocandum est autem, Christum licet pro omnibus mortuus sit, speciali tamen titulo mortuum esse pro aliquibus, quibus fidei, sanctitatis, & maxime finalis perseverantiae conferuntur beneficia. Quod demonstratur apertissime primo testimonio sacrarum Scripturarum. In his quippe legimus Joan. XVI. Christum specialiter pro electis orasse, Non pro mundo rogo, sed pro his, quos dedisti mihi; in 1. ad Timoth. Salvator omnium maxime fidelium: & ad Ephel. 5. Christus dilexit Ecclesiam, & se ipsum tradidit pro ea, ut illam sanctificaret, mundans lavacro aquæ in verbo vitæ, ut exhiberet sibi gloriosam Ecclesiam, non habentem maculam, aut rugam, &c. Secundo ex Tridentino Concilio, quod sess. VI. cap. 3. ait: Verum, et si ille pro omnibus mortuus est, non omnes tamen mortis ejus beneficium recipiunt: cui consonat Catechismus Romanus, qui cap. 4. num. 24. secundæ partis declarat Christum non esse mortuum pro universis, in quantum salutis fructum electis solum attulit. Tertio probatur ex Patribus:

R. P. Berti Theol. Tom. III.

nam S.P. Augustinus in Psal. 87. scribit: *Solis prædestinatis ad æternam salutem, non autem omnibus, ejus bona opera profuerunt.* Serm. de Natali S. Vinc. Quando perit, qui sanguine Christi redemptus est? & Tract. 45. in Joannem, ait Filium à Patre traditum pro prescritis, prædestinatis, justificatis, glorificatis. Deus etiam Prosper ad object. 9. Galorum ait: *Cum itaque rectissime dicitur pro totius mundi redemptione crucifixus; . . . potest tamen dici pro his tantum crucifixus, quibus mors ipsius profuit.* Demum probatur manifestatione, propterea quod non omnes qui vocantur sunt electi, cum tamen electi simus in Christo ante mundi constitutionem. Quare rejicimus sententiam eorum, qui docent Christum æqualiter assecurum pro omnibus mortem oppetiisse, ut singulis eadem gratia conferatur, sive ex præscientia operum naturalium, quæ est sententia Semipelagianorum; sive gratia congrua, & donum perseverantiae ex præscientia operum, quæ unusquisque facturus esse prænoscitur cum gratia omnibus æqualiter distributa, ut tenent nonnulli Catholici. In quorum opinione peculiaris Christi erga electos benevolentia non tam aperte deprehenditur.

Si pulset imbecillitatem mentis nostræ **2.** gravis quæstio, cur Salvator omnium mortuus pro omnibus & singulis, quibusdam non protantum in genere passionis suæ beneficia omnibus co-applicare decreverit, & unj, non alteri mortuus sit, impetriri gratiam aut conversionis, aut finalis perseverantiae; reddent fortasse rationem aliquam Theologi, quos nuper

F f com-